zajišťováním. K zajišťovacím společnostem odnášeti se mají obdobným použitím tatáž zásadná ustanovení, kteráž platí pro ostatní pojišťovny. Co se týče záloh prémiových, platí toto: Při pojišťovnách na život počítati jest zálohy prémiové zajištěním převzatých dle tarifů společnosti zajišťující se, zálohy prémiové zajištění odvedených pak dle tarifů společnosti zajišťující. Při pojištění požárním počítati a zastaviti sluší zálohu prémiovou před vplacenými prémiemi pro rata temporis běžných pojištění, nebo paušálně vyměřiti reservou aspoň 40%, na kteréž pak se přestane; v obou případech odečísti se smí před výpočtem oním srážky účetní (storna) a zajištění.

Při pojištění dopravním počítati jest zálohu prémiovou za časová pojištění pro rata temporis, za pojištění cestovní plným obnosem prémií zaplacených za pojištění, která ještě nevypršela; v obou těchto případech počítá se však jen čistá prémie zbývající po srážce podílu zajišťovacího a příslušných výloh akvisičních a výloh inkasa. Při pojištěních úrazových počítati a zastaviti se má záloha prémiová před vplacenými prémiemi pro rata temporis běžných pojištění, nebo paušálně se vyměřiti zálohou aspoň 40%, na kteréž se pak přestane; před tímto vypočtením smí se v obou případech odečísti srážky účetní a zajištění (srv. čl. Smlouva pojišťovací).

Zajištění (v právu směnečném).

I. Pojem a druhy.

Pohledávka směnečná může býti zajištěna dvojím způsobem: předně všemi prostředky zajišťovacími, které jsou přípustnými dle práva obč., tedy rukojemstvím, přistoupením spoludlužníka, zřízením zástavy ruční nebo hypotheky. Ohledně těchto způsobů zajišťovacích platí předpisy ob. obč. z. Zvláštní zajišťovací prostředky práva směnečného plynou z povahy jeho a o těch bude zde pojednáno.

1. Právo směnečné připouští především t. zv. směnečné rukojemství (aval) (viz čl. »Rukojemství směnečné«).

2. Udání podpůrné adresy na směnce (viz čl. »Honorace«).

3. Třetí způsob zajištění práva směnečného tvoří solidární ručení resp. regressní závazek předchůdců, který v tom záleží, že předchůdci (giranti a vydatelé) ručí, když směnka nebyla přijata neb když se akceptant vydané směnky nebo vydatel vlastní směnky stal nejistým.

II. Zajištění pro nepřijetí (čl. 25 sm. ř.).

Staré rak. právo směnečné zavazovalo ve případě odepření přijetí předchůdce ku zaplacení sumy směnečné; ukládalo tedy předchůdcům větší závazek. Jelikož vydatel a indossanti jen za to ručí, že směnka bude v čas dospělosti zaplacena, učiní závazku svému zadost, poskytnou-li v případě nepřijetí jistotu (konf. prot. k § 26). Nebyla-li směnka přijata, má postih zajišťovací místa jen za následujících podmínek:

1. Směnka musela býti ku přijetí praesentována a sice bez rozdílu, jde-li o směnky, jež musí býti praesentovány čili nic. Výjimku z tohoto pravidla máme v tom případě, když na indossované kopii jest udáno, u koho se nalézá originál ku přijetí zaslaný a vydání originálu bylo odepřeno, neboť v tomto případě nemusí kopie býti ke přijetí praesentována (čl. 72 sm. ř.).

2. Regress ke zjištění má však i tenkráte místo, byla-li směnka přijata jen s obmezeními, neb na nižší sumu. Může však v tomto případě jistota býti žádána jen ohledně nepřijatého obnosu.

3. Musí se učiniti protest pro nepřijetí.

4. Nalézá-li se na směnce podpůrná adressa znějící na místo platební, musí se prve, než lze žádati za zajištění, žádati za přijetí se strany podpůrné adressy (čl. 56 sm. ř.).

III. Zajištění pro nejistotu akceptantovu (čl. 29 sm. ř.). Směn. právo rak. tohoto způsobu zajištění neznalo. Přijat byl tento způsob teprve v něm. sm. řádu, resp. nyní platném rak. sm. řádu, a sice proto, aby vyhověno bylo základním zásadám přísného práva směnečného a aby majiteli směnky bylo umožněno ještě přede dnem dospělosti své směnečné nároky úplně zajistiti. Tento způsob zajištění jest však pouze výjimkou z pravidla, že majitel směnky může žádati uspokojení své teprvé v čas dospělosti a jelikož »exceptio stricte est interpretanda« stanovil sm. řád určité podmínky, za kterých zajištění takové lze žádati a jež musí dle předpisů soudního řádu býti prokázány. Podmínky tyto jsou:

1. když na jmění akceptanta vyhlášen byl konkurs, neb

2. když akceptant třebas jen platy zastavil. Byla-li směnka přijata dvěma neb více osobama, a upadl-li jeden z těchto akceptantů v konkurs, neoprávňuje to ještě majitele směnky žádati od ostatních akceptantů přede dnem dospělosti zajištění. Zastavení platů rovná se vyhlášení konkursu. Pochybno jest jen, jak tato skutečnost zastavení platů musí být dokázána. Zdá se, že za takovéto zastavení platů nelze pokládati pouze ústní nebo písemné prohlášení dlužníka, nýbrž i okolnosti jiné, ku př. útěk nebo podezření útěku, delší nepřítomnost, aniž by bylo lze pobyt dlužníka vypátrati. Z povahy a tendence čl. 29 sm. ř. jde spíše na jevo, že má zákon na mysli vůbec jen ten případ, že dle stavu jmění a dluhů jde na jevo, že dlužník nemůže splniti svých závazků. Naproti tomu nemůže však moment zastavení platů spatřován býti již v tom, že dlužník dříve splatnou nějakou směnku v čas nezaplatil (časop. »Ger.-Ztg.« r. 1856 č. 123, Archiv für d. W. R. sv. XIV. str. 210; roz. ze dne 18. října 1877, sb. »Czelechowsky« č. 171). Zákon nerozeznává, kdy vyhlášení konkursu nebo zastavení platů se stalo; může tudíž zajištění býti žádáno i tenkráte, když okolnosti tyto nastouply již před vydáním směnky.

3. Když exekuce po vydání směnky na jmění akceptantovo vedená bez výsledku zůstala. Předpokládá se, že exekuce byla vedena po vydání směnky; dále musela exekuce býti vedena pro platy peněžní; konečně musí se prokázati, že exekuce zůstala bezvýslednou; nedostačuje tedy průkaz, že akceptant opětně byl žalován, neb že proti němu exekuce opětně byla vedena (roz. ze dne 17. prosince 1867, sb. »Krall« č. 43). Postih ke zjištění nemůže však býti ihned vykonán, nýbrž musí majitel směnky žádati zajištění nejprve od akceptanta a pakli tento jistotu nedal, protest učiniti. Nalézají-li se na směnce podpůrné adressy, musí se směnka nejprve těmto podpůrným adressám ke přijetí předložiti a nebyla-li přijata, protest učiniti. Pouze tenkráte, jsou li zde všechny tyto podmínky, může se postih ke zjistění vykonati.

IV. Způsob zajištění.

Je-li tu zákonných podmínek, jsou v obou případech (totiž i když směnka nebyla přijata i když se akceptant stal nejistým) předchůdcové směnečně zavázáni dáti jistotu, že suma směnečná neb obnos nepřijatý, jakož i způsobené útraty v den dospělosti budou zaplaceny. Způsob zajištění závisí:

1. Na dohodnutí se stran. Může se tudíž zajištění státi soudním nebo mimosoudním složením sumy směnečné, zřízením rukojemství, zástavy atd.

2. Neshodnou-li se strany o způsobu zajištění, musí dotyčný obnos v hotovosti k soudu býti složen.

3. Bylo-li zajištění vůbec odepřeno, má postihatel právo, o zajištění žalovati a na základě zajišťovacího rozkazu exekuci vésti (srv. čl. »Řízení směnečné«). Směnečnému věřiteli přísluší pak ku složené sumě peněžní právo zástavní, byť by mu i zvláště propůjčeno nebylo. Jest to případ zákonného práva zástavního.

V. Osoby ke zajištění oprávněné.

Právo cestou postihu zajištění žádati přísluší remitentovi, jakož i každému indossatáři; pouze v případu čestného přijetí může právo toto býti vykonáno pouze od honorata a jeho předchůdců. Legitimován jest oprávněný pouhou držbou protestu; není potřebí ani připojení směnky ani výkazu, že postihatel sám svým následovcům jistotu zřídil (čl. 26 sm. ř.). Také není postihatel při svém postihu vázán ani pořádkem ani jednou vykonanou volbou.

VI. Povinnost ku zajištění.

Zavázán ke zajištění jest v případě nepřijetí každý předchůdce, v případě nejistoty akceptanta neb vydatele vlastní směnky však kromě předchůdců i akceptant a při vlastních směnkách vydatel. Předchůdci jsou však ke zřízení jistoty povinni jen proti předložení protestu. Tím, že se musí předchůdci, který jistotu zřizuje, předložiti protest, poskytuje se tomuto možnost, že může opět od svého předchůdce zajistění žádati, jelikož jest k tomu pouhou držbou protestu legitimován. Každý předchůdce jest zavázán zajištění poskytnouti a nesprostí se této své povinnosti důkazem, že již jiný předchůdce zajištění poskytl. Každý předchůdce jest však zavázán zajištění pouze jednou poskytnouti; neboť složená jistota ručí nejen postihateli, nýbrž i všem ostatním nástupcům zřizovatelovým, pokud proti němu mohou regress vykonati. Tito mohou další jistotu jen tenkráte požadovati, mohou-li proti způsobu nebo velikosti poskytnuté jistoty své námitky odůvodniti (čl. 27 sm. ř.).

VII. Navrácení zřízené jistoty (čl. 28 sm. ř.).

Zřízená jistota musí se vrátiti:

1. jakmile směnka dodatečně úplně byla přijata. Stalo-li se dodatečně čestné přijetí, omezuje se tento závazek pouze na nástupce honoratovy;

2. nebyla-li na postižníka, který ji zřídil, do roka, počítajíc ode dne dospělosti směnky, vznesena žaloba o zaplacení;

3. byla-li směnka zaplacena neb uhasla-li její směnečná moc.

VIII. Konečně naskytá se otázka, připouští-li se regress k zajištění i při směnkách vlastních. K otázce této odpovídá Blaschke, pokud se týče regressu pro nepřijetí, záporně. Co se však týče regressu pro nejistotu vydatele, dlužno jej zajisté připustiti i při směnkách vlastních za týchž podmínek, za kterých připouští se regress ke zjištění pro nejistotu akceptanta vydané směnky, neboť § 98 č. 4 sm. ř. obsahuje výslovné ustanovení, že čl. 29 sm. ř. o regressu zajišťovacím vztahuje se i na vlastní směnky a sice s tou modifikací, že má místa při nejistotě vydatele; podobného odvolání se na čl. 25 sm. ř. pro vlastní směnky však nestává (srv. Blaschke »Österr. Wechselrecht« str. 255—263).

IX. Zajištění pro směnečného dlužníka.

Ztratila-li se směnka, může vlastník po zavedení řízení amortisačního a po dni dospělosti směnky žádati od akceptanta zaplacení, zřídí li až do amortisování směnky jistotu. Nezřídí-li takovouto jistotu, může žádati toliko složení dlužné sumy k soudu (čl. 73 sm. ř.).

Zajištění (v říz. exekučním). Viz čl. Opatření prozatimní a Zajištění.

Zajištění (v říz. soud. civ.).

I. Způsob zajištění.

Zajištění, jež má jedna strana druhé poskytnouti resp. zříditi, přimyká se k dosavadním ustanovením zákonným; předkem mohou strany úmluvami zříditi jistotu, která se má na základě řádu soudního poskytnouti. I může se podle úmluvy stran zajištění státi rukojměmi, odevzdáním zástavy, přistoupením spoludlužníka jakožto rukojmí a plátce atd. Nestane-li se úmluva takováto, místo má dosavad platná norma — povinnost k složení na soud. Zpráva motivů k vládní osnově vyslovuje se v té příčině takto: Kruh součástí majetkových k zajištění použitelných nemá být úzce obmezen, neboť každé takovéto obmezení zvyšuje nebezpečí, že by strana dohnána byla processuálnou tísní k prodejům z nouze pro sebe záhubným, k realisacím za každou cenu. Kde možno jest složení hotových peněz nebo cenných papírů pupilárních (sirotčí jistoty požívajících), bude povinností soudu v zájmu odpůrcově k tomu působiti. I jistý zájem v tomto směru má správa státní vzhledem k syndikátnímu ručení stát postihující. Rukojmí a hypoteky nejsou k účelům processuálného zajištění právě vhodnými prostředky; již potíže toho úkolu, aby se posoudila jistota hypoteky, solvence rukojmova, činí žádoucím, aby soud k opatření tomuto musil sáhati jen v případech řídkých. Formálnosti při sjednávání hypothek předepsané zdržují dosažení jistoty; a jestliže musí strana jistotu jí zřízenou skutečně k platnosti přivésti, odhodlati se musí k provedení zvláštního processu, k zahájení zvláštního řízení exekučního, by pro nárok svůj konečně došla uspokojení a úhrady. Nicméně připouští se i tyto zajišťovací prostředky — avšak jen přiměřeně k jich menší vhodnosti — jen pro ten případ, že by jiný způsob jistoty vůbec zaopatřen býti nemohl od osoby zavázané k zajištění nebo že jen stíží by se tak státi mohlo. Dle § 56 c. ř. s. může tedy dáno býti zajištění pro ten případ, že strany jiného nic neumluvily, takto:

a) v hotových penězích,

b) v tuzemských cenných papírech s jistotou pupilární,

c) v nedostatku jich v jiných tuzemských papírech na některé burse zaznamenaných (notovaných),

d) vkladními knížkami některé tuzemské spořitelny nebo některé tuzemské hospodářské nebo jinaké záložny,

e) hypotekou na nějakém tuzemském pozemku, kterážto hypoteka poskytuje zákonnou jistotu,

f) solventními rukojmími, kteří mají svůj obecný soud v tuzemsku, avšak jen tehdy, jestliže některý jiný způsob jistoty na sobě k zajištění zavázané nelze vůbec nebo jen stěží opatřiti.

II. Zajištění za útraty sporu (jistota žalobní).

Povinnost k zajištění za útraty sporu obmezena jest v zákonodárstvích mnoha jiných států a v dřívějších osnovách civilního řádu soudního jen na žalobce cizince. Zneužívání, které bylo provozováno institucí